

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และสังคม มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) และฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) ซึ่งนับว่าเป็นกฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับแรกของประเทศไทย ที่ให้ความสำคัญสูงสุดกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 18-20) และหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนก็คือ ครูต้องมีจิตอุทิศตนในการทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ต้องดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่มีการฝึกทักษะ ตามกระบวนการ “คิดเป็น” นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 52 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องกระทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพราะ หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาก็คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนและครูผู้สอนเป็นสำคัญ

การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555 ถึง 2559) ซึ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” บนรากฐานของการเรียนรู้ การพึ่งตนเองและมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2550 : 28) การศึกษาถือเป็นระบบที่บุคคลได้ศึกษาและเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองทั้งในด้านปัญญา จิตใจ ร่างกายและเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศ ซึ่งประโยชน์ทั้งหมดข้างต้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้รับความรู้และมีความพึงพอใจจากการเรียน อาจกล่าวได้ว่าความพึงพอใจจากการเรียนจะทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจ หุ่นเทกำลังกาย กำลังใจที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมที่ ดังนั้น ความพึงพอใจจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนสามารถรับรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพที่ตนเองมีได้

Morse. (1967 : 81) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจหรือ Satisfaction หมายถึง สิ่งที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เป็นการลดความตึงเครียดทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือสภาพความรู้สึกของบุคคลที่มีความสุข ความชื่นใจ ตลอดจนสามารถสร้างทัศนคติในทางบวกต่อบุคคลต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามความพอใจต่อสิ่งนั้น ส่วน Shell. (1975 : 252-268) ได้กล่าวถึงทฤษฎีของความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกทางบวกและทางลบ ความรู้สึกทางบวกเป็นความรู้ที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วมีความสุข ความสุขนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากรู้สึกทางบวกอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับและมีความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เป็นความสุขที่สลับซับซ้อนและมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้ทางบวกอื่น ๆ และการศึกษาของ Knob and Stewart. (1986 : 147) ได้อ้างถึงเรื่องความพึงพอใจของปัจเจกบุคคลว่า มีความแตกต่างกันไปตามความแปรปรวนของการตอบสนองความพึงพอใจ มีพื้นฐานจากองค์ประกอบที่ซับซ้อนลักษณะความพึงพอใจจะแสดงออกในรูปของอารมณ์ ซึ่งจากการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับความพึงพอใจที่ผ่านมาพบว่า มักมีการพิจารณาความพึงพอใจในแง่ทัศนคติ แรงจูงใจ ความคาดหวัง การได้รับรางวัล และความสมดุลทางอารมณ์ เป็นต้น สอดคล้องกับ Vroom. (1964 : 99) กล่าวว่าทัศนคติและความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งสามารถใช้แทนกันได้ เพราะทั้งสองคำนี้จะหมายถึงผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น โดยทัศนคติด้านบวก จะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้นและทัศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจนั่นเอง

จึงพอกกล่าวได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่ดีหรือทัศนคติที่ดีของบุคคลซึ่งมักเกิดจากการได้รับการตอบสนองตามที่ตนต้องการ ก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีในสิ่งนั้นตรงกันข้ามหากความต้องการไม่ได้รับการตอบสนอง ความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้บริการจะเกิดขึ้นหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาถึงลักษณะของการให้บริการขององค์กร ประกอบกับระดับความรู้สึกของผู้รับบริการในมิติต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลด้วย

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นหน่วยงานที่พัฒนามาจากสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งก็แปรสภาพมาจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนก่อนจะมีการปฏิรูปโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการเมื่อปี พ.ศ. 2546 แต่กรมการศึกษานอกโรงเรียนก็มีได้เกิดขึ้นโดยไร้รากฐานมาแต่เดิม เพราะการจัดตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียนก็มาจากการรวมหน่วยงาน 2 ถึง 3 แห่ง ในกระทรวงศึกษาธิการคือกองการศึกษาผู้ใหญ่ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาและศูนย์บริการเพื่อการศึกษา การเกิดขึ้นขององค์กรต่าง ๆ ดังกล่าวเนื่องมาจากมีเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องมืองค์กรขึ้นมาทำหน้าที่ในสังคม จนเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาประมาณปี พ.ศ. 2540 แนวความคิดเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตเริ่มมีพลังที่จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อวิถีคิด วิธีการจัดการศึกษามากขึ้น การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้รับการกล่าวถึงในฐานะที่เป็นรูปแบบของการจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้แก่ทุกคนในประเทศไทย คำอธิบายเรื่องคนนอกโรงเรียนเริ่มที่จะต้องทบทวนวิถีคิดใหม่ เพราะเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติต้องการให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตไม่เพียงแต่เรียนจากการศึกษาในระบบเท่านั้น แต่ต้องได้รับการศึกษานอกระบบ และการศึกษา

ตามอัยยาศัยด้วย (อรรถวราชน พนาพันธ์, 2547 : 5) องค์การศึกษานอกระบบและตามอัยยาศัย กำลังเข้าสู่ทางโค้งของการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ จากทางคู่ขนานมาเป็นอีกเส้นทางหนึ่งของ สังคมไทย เป็นทางเลือกใหม่ที่จะทำให้คนไทยทุกคนเข้าถึงความรู้ที่มีมหาศาลในยุคปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงของการศึกษานอกระบบและตามอัยยาศัย ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติมี หลักการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนโดยเป็นการผสมผสานระหว่าง การศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัยยาศัยทั้งสามรูปแบบ เพื่อให้สามารถพัฒนา การศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง จึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัย พ.ศ. 2551

เป้าหมายสำคัญของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัย เพื่อให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตนเอง และพึ่งตนเองได้โดยใช้กระบวนการการศึกษาที่บูรณาการการเรียนรู้เข้ากับ ชีวิต สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ไม่เพียงแต่รัฐจะมีหน้าที่จัดการศึกษาเท่านั้น แต่ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่และจริงจัง เป็นการระดมทรัพยากร และภูมิปัญญาของชุมชนมาจัดการศึกษาแนวคิดดังกล่าว ได้กำหนดเป็นหลักการจัดกระบวนการ เรียนรู้ 5 ประการ คือ 1) หลักความเสมอภาคทางการศึกษา 2) หลักการพัฒนาและพึ่งพา ตนเอง 3) หลักการ บูรณาการการเรียนรู้และวิถีชีวิต 4) หลักความสอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียน และ 5) หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน, 2546 : 3-4) หลักการดังกล่าวเป็นหลักการที่อยู่บนพื้นฐานของการพัฒนามนุษย์ 2 ประการคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการพัฒนาความเป็นมนุษย์ซึ่งได้บูรณาการเอาการเรียนรู้ และวิถี ชีวิตเข้าด้วยกันอย่างผสมกลมกลืน โดยผู้เรียนไม่แปลกแยกไปจากของจริงที่ได้ประสบอยู่ ซึ่งจะ ทำให้มีความมั่นใจในตนเอง รู้จักและเข้าใจตัวเอง อันจะเป็นปัจจัยให้พัฒนาไปสู่จุดหมายของชีวิต ได้อย่างเหมาะสม (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2545 : 11)

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัย อำเภอยางตลาด จังหวัด กาฬสินธุ์มีบทบาทหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัย ให้แก่ประชาชนนอกระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ มีพันธกิจในการจัดและ ส่งเสริมกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัยให้สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียน ชุมชนและสังคม ได้แก่ การจัดการศึกษาพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตการศึกษาเพื่อพัฒนาทางสังคมและชุมชน ภายใต้การพัฒนาระบบ บริหารจัดการตามแนวปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ การจัด และส่งเสริมการศึกษาเพื่อให้ประชาชนคนกาฬสินธุ์ มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา นำไปสู่การหลุดพ้นจากความยากจนและเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับ ประชาชนต่อไป จากนโยบายการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ แผนงานสร้างสังคมแห่งการ เรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการพัฒนาค้นหาความรู้ คู่คุณธรรมและจริยธรรม โดยมีศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัยยาศัยอำเภอ เป็นสถานศึกษาที่ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาดังกล่าว ในระดับพื้นที่ โดยมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนในทุกตำบลเรียกว่า “ศูนย์การเรียนชุมชนตำบล” (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน, 2554 : 7) เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่

ประชาชนให้กว้างขวางทั่วถึงและครอบคลุมทุกพื้นที่ จำนวน 15 แห่ง มีครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 17 คน และมีนักศึกษาลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งสิ้น 2,081 คน ซึ่งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลได้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ทักษะชีวิต สังคมและชุมชนอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ซึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามที่กล่าวมาข้างต้น ต้องคำนึงถึง หลักการแนวคิดสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักการของการศึกษานอกโรงเรียน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ นอกจากนี้ยังพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้เรียนการศึกษานอกโรงเรียนที่มีความแตกต่างด้านเศรษฐกิจ ฐานะ ความรู้พื้นฐาน โดยรู้จักวิเคราะห์สภาพผู้เรียน รู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการความรู้แก่ผู้เรียนอย่างฉลาด และจัดกระบวนการเรียนแก่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม

จากการประเมินผลการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ในปีงบประมาณ 2554 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขั้นพื้นฐานของนักศึกษา เฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. 2554 : 10) และจากผลการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พบว่าครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้พยายามปรับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ส่งเสริมผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ แต่ไม่สามารถจัดการเรียนรู้หรือพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียนให้ได้มากนัก การจัดทำแผนการเรียนรู้ตามหลักสูตรไม่มีการบูรณาการ การเรียนรู้ ไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ตลอดจนไม่มีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง จึงขาดความชัดเจนในเรื่องการจัดการกระบวนการเรียนการสอน และการจัดทำ แผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ (มาลี รัชตะนาวิณ. 2546 : 2) อีกทั้งยังไม่สามารถตอบสนอง ความต้องการและความพึงพอใจของผู้เรียน ดังนั้นหากว่านักศึกษาดังกล่าวได้รับความรู้และมีความพึงพอใจจากการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่อมจะทำให้นักศึกษามีความตั้งใจ พยายาม ก่อให้เกิดความตั้งใจที่จะศึกษาหาความรู้อย่างเต็มที่ เต็มศักยภาพที่ตนมี และเมื่อผู้สอนสามารถพัฒนาและ สร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับผู้เรียนแล้ว ประโยชน์ย่อมจะเกิดกับผู้เรียน องค์กร สังคมและ ประเทศชาติในที่สุด (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. 2545 : 19) จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัย ในฐานะที่เป็นบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ผลของการศึกษาในครั้งนี้จะประโยชน์ ต่อการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานและจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษา ซึ่งการพัฒนาการจัดการศึกษาทางการศึกษา จะเป็นกลไกสำคัญยิ่งที่จะทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมาย หรือพันธกิจที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมีสมรรถนะด้านทักษะวิชาชีพที่ได้มาตรฐานสากลสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีอายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของนักศึกษาแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สมมติฐานการวิจัย

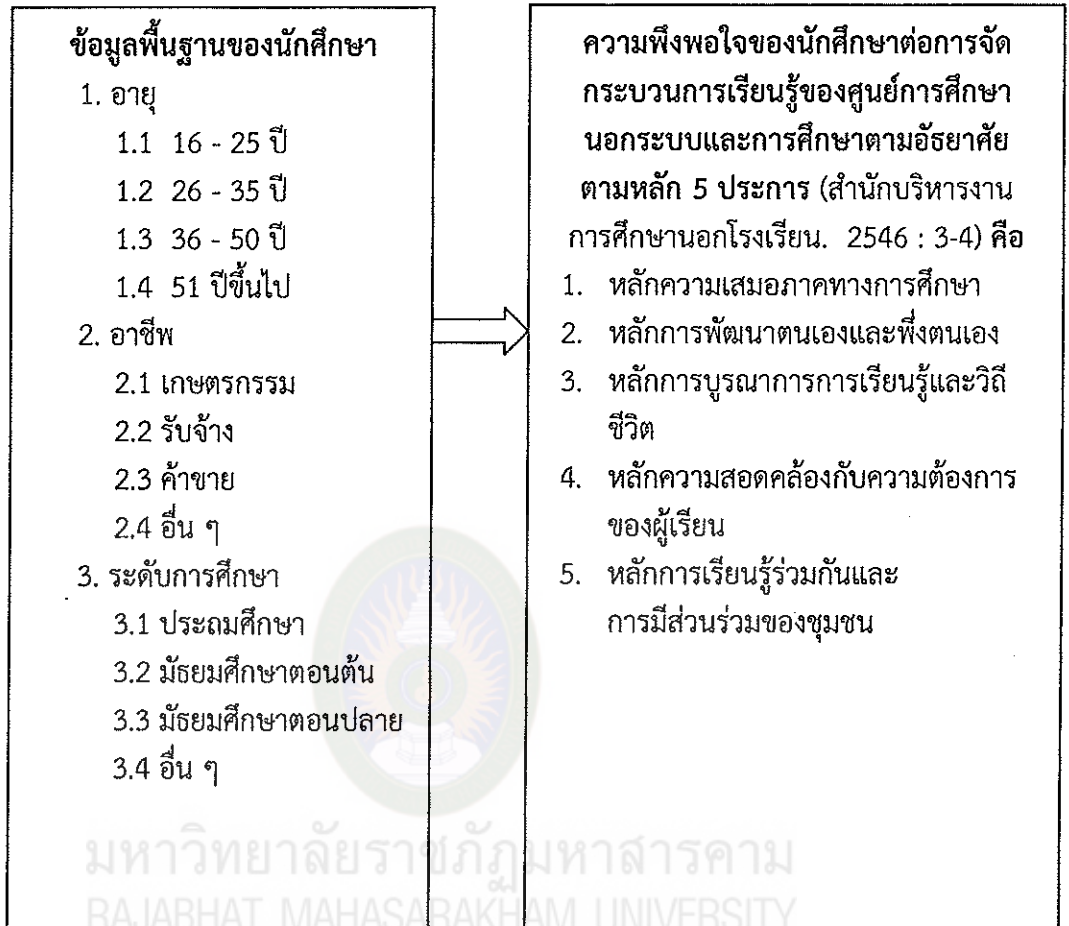
1. นักศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภออย่างตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ระดับมาก
2. นักศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภออย่างตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มี อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2556 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภออย่างตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนทั้งสิ้น 2,081 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้จากตารางของ Krejcie and Morgan. (1970 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 23) ซึ่งได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2556 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภออย่างตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์จำนวน 322 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling)
3. ระยะเวลาในการวิจัย
ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม 2556 ถึง 31 ธันวาคม 2556 รวมระยะเวลา 5 เดือน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยต่อการจัดกระบวนการ เรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความพึงพอใจของนักศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยต่อการจัดกระบวนการ เรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่ดีและเกิดจากจิตใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัด กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสำคัญ 5 ประการ คือ 1) หลักความเสมอภาคทางการศึกษา 2) หลักการพัฒนาตนเองและพึ่งตนเอง 3) หลักการบูรณาการการเรียนรู้และวิถีชีวิต 4) หลัก ความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และ 5) หลักการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วม ของชุมชน ของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอขามเฒ่า จังหวัด กาฬสินธุ์

2. นักศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย หมายถึง กลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบโรงเรียนที่ลงทะเบียนเรียนในสายสามัญและสายอาชีพ ปีการศึกษา 2556 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

3. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามปรัชญาพื้นฐานของการศึกษานอกโรงเรียน “คิดเป็น” โดยยึดหลักการสำคัญ 5 ประการคือ หลักความเสมอภาคทางการศึกษา หลักการพัฒนาตนเองและการพึ่งพาตนเอง หลักการบูรณาการการเรียนรู้และวิถีชีวิต หลักความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และหลักการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมของชุมชน

3.1 หลักความเสมอภาคทางการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาโดยยึดกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้พลาดโอกาส และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ซึ่งอาจมีความแตกต่างทางด้านสถานภาพในสังคม อาชีพเศรษฐกิจ และข้อจำกัดต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกระบบต้องไม่มีการเลือก ปฏิบัติ หากแต่สร้างความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน

3.2 หลักการพัฒนาตนเองและการพึ่งพาตนเอง หมายถึง การจัดการศึกษาหรือกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตน สามารถเรียนรู้ เกิดความสำนึกที่จะพัฒนาตนเองได้ เป็นคนคิดเป็น ปรับตัวเพื่อให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เรียนด้วยตนเอง พึ่งพาตนเอง เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุขท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม

3.3 หลักการบูรณาการการเรียนรู้กับวิถีชีวิต หมายถึง การจัดการศึกษาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับสภาพปัญหา วิถีชีวิต สภาพแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่นของผู้เรียน ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สิ่งดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เป็นลักษณะของการบูรณาการจึงมีความเหมาะสม โดยบูรณาการสาระต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ และบูรณาการวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม

3.4 หลักความสอดคล้องกับปัญหาความต้องการและความถนัดของผู้เรียน หมายถึง การจัดการศึกษาที่เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักความต้องการของตนเอง สามารถจัดการศึกษาให้กับตนเองได้อย่างเหมาะสม ครู กศน. มีบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ สาระการเรียนรู้ วิธีการเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการการศึกษานอกระบบที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.5 หลักการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง หลักการจัดการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มผู้เรียน เป็นการส่งเสริมและสร้างกัลยาณมิตรในกลุ่มผู้เรียน ก่อให้เกิดความร่วมมือความผูกพัน เอื้ออาทร การช่วยกันและกัน ปลูกฝังวินัยในตนเอง ฝึกความรับผิดชอบซึ่งเป็นสิ่งที่ควรเกิดขึ้นสำหรับผู้เรียนที่มีวุฒิภาวะ สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชน ก็นับว่าเป็นหลักการสำคัญในการจัดการศึกษานอกระบบ ชุมชนสามารถเข้ามาร่วมในการจัดทำ

หลักสูตร สถานศึกษาการจัดสรรทรัพยากรเป็นแหล่งเรียนรู้ และสนับสนุนในเรื่องอื่น ๆ เพื่อผลิ
ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อ
การจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้วิจัยคาดว่าจะเกิดประโยชน์ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนและเป็นแนว
ทางการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยอำเภออย่างตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ต่อไป

2. เป็นข้อมูลสารสนเทศในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออย่างตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY